

T.C.
İZMİR VALİLİĞİ
İl Afet ve Acil Durum Müdürlüğü

JEOLOJİK ETÜT RAPORU

İLİ : İZMİR
İLÇESİ : KONAK
(eski Merkez Kazası)
(eski Asansör Mevkii)
MAHALLESİ : TURGUT REİS

AFETİN TÜRÜ : KAYA DÜŞMESİ
AFETİN TARİHİ : 1950
ETÜT TARİHİ : 16.03.2021
RAPOR TARİHİ : 17.03.2021

1. AMAC ve KAPSAM:

İzmir İli, Konak İlçesi (eski Merkez Kazası), Turgut Reis Mahallesi (eski Asansör Mevkii) için, Mülga İmar ve İskan Bakanlığı Mülga Planlama ve İmar Genel Müdürlüğü Şehircilik Dairesi Başkanlığınca düzenlenen 24.10.1960 tarihli Jeolojik Rapora istinaden 17.07.1962 tarih ve 6/748 sayılı Bakanlar Kurulu kararı ile kabul edilen ve yine Mülga İmar ve İskan Bakanlığı Mülga Planlama ve İmar Genel Müdürlüğü Şehircilik Dairesi Başkanlığınca düzenlenen 05.11.1962 tarihli Jeolojik Rapora istinaden 08.05.1963 tarih, 6/1732 sayılı Bakanlar Kurulu kararı ile kabul edilen ve kroki halinde olan Afete Maruz Bölge sınırının koordinatlandırılarak sayısallaştırma işlemidir.

2. ÖNCEKİ ÇALIŞMALAR:

İzmir Vilayeti Asansör Mevkiinde meydana gelen kaya düşmesi olayı için, Mülga Bayındırlık Bakanlığı Yapı ve İmar İşleri Reislığı Jeoloğu Dr. Erwin LAHN tarafından düzenlenen 16.05.1950 tarihli "İzmir Şehrinin Jeolojik ve Deprem Durumu Hakkında Rapor"da; heyelan tehlikesi ile ilgili; killi marn ve tüflerden müteşekkil ve üst tarafından neojen kalkerleri ile örtülü olan Melez Deresinin Doğu yamacında, İzmir-Buca hududu ve Kaңeşme civarında geniş bir heyelan sahasının mevcut olduğu, orada kurulmuş gecekondular için yapılan hafriyatlar sırasında zaten çok dik olan yamacın muvazenesinin tamamen bozulmasının ve evlerden akan lağım sularının gevşek tabakaları tahrip etmesinin bu kaymaların esas sebepleri olduğu, Melez Vadisinin karşı yamaçta (Kaleden inen yamaç) bu gün ani bir kayma vukua gelmişse de türlü küçük kaymaların izlerinin orada göze çarptığı, bununla beraber, son zamanlarda bu yamaçta kurulan veya ileride kurulacak olan evlerin temel hafriyatları ile evlerden akan suların tesirlerinin neticesinden bu yamaçta da geniş heyelanların meydana geleceğinin muhakkak olduğu, bu hareketlerin neticesinde bu yamacı örten andezit kitlesinin ve bununla beraber kalenin Doğu kısmının da çökmesinin mümkün olduğu, kaya düşmesi tehlikesi ile ilgili; Asansör civarında bulunan ve muhtemelen eski bir taş ocağından kalmış olan fevkalade dik yamacın dibinde uzanan arazi şeridinin kaya düşmesine maruz olduğu, kayaların bilhassa kış havalalarının ve yağışlarının tesiri altında parçalanmasından dolayı bu kaya düşmesinin bilhassa kış ve ilkbaharda büyük olduğu, heyelan tehlikesinin önlenmesi için; Kan Çeşme Bölgesinde yeni evlerin yapılmasına müsaade edilmemesi, mevcut olan evlerin lağım sularının toprağa girmeden Melez Deresine kadar akıtılması, Kale Tepesinin Doğu yamacında ve Ballıkuyu Güneyinde uzanan çok meyilli olan sahada hiçbir inşaatın yapılmaması, orada bulunan gecekonduların kaldırılması, evlerin kaldırılması mümkün değilse, hiç olmazsa bu evlerin lağım sularının Melez Deresine kadar akıtılması, bütün bu yamacın ağaçlandırılması gerektiği, kaya düşmesine karşı; Asansör civarındaki yamaçta ve bu yamacın dibinde uzanan ve 188 No.lu Sokak (303 No.lu Sokaktan 270 No.lu Sokağa kadar) 270 No.lu Sokak (188 No.lu Sokağa kadar) ve 303 No.lu Sokak (305 No.lu Sokaktan 188 No.lu Sokağa kadar) tarafından sınırlanan sahada yeni inşaatın yapılmaması ve mevcut olan evlerin kaldırılması, evlerin kaldırılması mümkün değilse,

sahanın sıkı bir kontrole tabi tutulması ve kış havalarının tesiri altında düşebilecek bir duruma gelen kaya parçalarının düşürülmesi gerektiği belirtilmiştir.

Mülga Devlet Vekaleti Toprak ve İskan İşleri Umum Müdürlüğünün 06.09.1957 tarihli savunmasında sözü edilen mahalli Nafia ve Belediye Fen Hey'etlerince (Nafia Müdürü Yük. Müh. Samim GÜVENİR, Belediye Fen İşlerinden Yük. Mimar Saruhan OYSALEFE ve Toprak ve İskan Müdürlüğünden Salih SELİÇ'ten oluşan) yapılan incelemeler neticesinde düzenlenen 06.03.1957 tarihli Raporda; Şehrin Asansör Mevkiindeki kaya düşmesi hadisesinin tetkikine Vilayet Makamının 28.02.1957 gün ve Nafia Müdürlüğü 117/878 sayılı emirleri ile vazifelendirilen heyet tarafından, bu bölgenin Nafia Müdürlüğündeki dosyasının tetkik olunduğu ve 05.03.1957 günü mahalline gidildiği; Belediyece ve Kadastroca 632 numara ile tesbiti adaya taalluk ettiği görülen taş düşme hadisesinin ve zeminin durumunun tetkik olunduğu; bu ada dahilinde, rapora ekli haritada kırmızı kalemle işaretlenen sahada kaya düşmesinin her an vukuu muhtemel bir hadise olduğu ve bu suretle her an tehlike arz ettiği ve halihazır durumu ile önleyici tedbirler alınmasının imkansız olduğunun müşahade edildiği; bu sebepten, haritada kırmızı kalemle işaretli meskur saha dahilindeki meskun yerlerin acele tahliyesine lüzum ve zaruret olduğu görülmekle iş bu raporun tanzim edilerek Vilayet Y. Makamına sunulduğu belirtilmiştir.

Kaya sukutuna ve heyelana maruz bulunduğu anlaşılan İzmir Asansör Mevkii halkının 2510 sayılı Kanununun 5098 sayılı Kanunla Değişik 8. maddesine göre başka mahalle yerleştirilmesi hakkında 12.04.1957 tarih ve 8907 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı alınmıştır.

Mülga Nafia Vekaleti Mülga Yapı ve İmar İşleri Reisliğince düzenlenen 08.01.1958 tarihli "İzmir Vilayeti Asansör Mevkiinde Kaya Sukutu Hakkında Rapor"da; Asansör Mevkiinin muhtemelen terkedilmiş eski bir taş ocağı olduğu, andezitlerin burada denize tabdi bir meyille inen eski durumlarını kaybederek 42 m.'lik bir şev meydana getirmekte olduğu, bu şevde görülen vaziyete göre andezitlerin kesişen çatlak sistemlerine malik oldukları gibi aralarında killi ve şistli seviyelere de rastlanmakta olduğu, andezitin bu zayıf seviyelerinin yağmur ve lağım suları, bitki köklerinin fiziki ve kimyevi ayrıştırması neticesi olarak bloklar haline gelmiş oldukları, bu bloklardan bazılarının yerli kayaç ile gayet az bir irtibatlarının kalmış, bazılarının ise tamamen serbest halde olduğu, bu vaziyetin aşağıdaki evler için tehlikeli bir durum arz etmekte ve bu bloklardan bazılarının zaman zaman düşmekte olduğu, önleyici tedbirlerin, andezitlerin dik ve yüksek bir şev teşkil etmesi ve evlerin kayaların altına kadar sokulmasının önleyici tedbirlerin alınmasını imkansız kıldığı, bu durumda tehlikeli sahanın rapor eki krokide gösterildiği şekilde iki kısma ayrıldığı, 1) Doğuda Şehit Nusret Bey Sokağı (305 Sokak) üzerinde 57-58 No'lu parseller arasında kalan boşluktan, 9 Eylül Sokağı (188 Sokak) üzerinde 73-75 No'lu parseller arasındaki boşluktan çizilen hat ile Batıda Tokadizade Sokağı (270 Sokak), Güneyde 9 Eylül Sokağı (188 Sokak), Kuzeyde Şehit Nusret Bey Sokağı (305 Sokak) arasında kalan kısımdaki evlerin 1. derecede tehlikeye maruz ve hemen nakillerinin icab etmekte olduğu, 2) Doğuda tehlikeli bölge için çizilen hatla Hilal Sokağı (303) Sokak, Kuzeyde 305 ve Güneyde 188 No'lu Sokaklar arasında kalan saha, Batıda Tokadizade Sokağının Batısında kalan ve cepheleri eski Tramvay Caddesinde kalan 6 evin kayaların altına sokulan bahçelerindeki ilave inşaat (çamaşırılık, mutfak gibi) nispeten tehlikeli durumda olduklarından bu bölgelerin emniyet sahası olarak ayrılması ve bu sahada inşaata ve tamirata katiyen müsaade edilmemesinin uygun görüldüğü, bu takdirde bu sahadaki evlerin kendiliğinden kalkacağına muhakkak olduğu belirtilmiştir.

Mülga İmar ve İskan Vekaleti Mülga Planlama ve İmar Umum Müdürlüğü Jeoloğu Mehmet TAŞDEMİROĞLU tarafından 26.10.1959-28.10.1959 tarihleri ile 07.12.1959-12.12.1959 tarihleri arasında yapılan etüdler neticesinde düzenlenen 21.12.1959 tarihli İzmir Jeolojik Etüdü Raporunda; etüdün gayesinin İmar planına teşkil edecek jeolojik etüd ile İzmir İlinin inkişaf bölgesinin tespitinin olduğu, Asansör Mevkiinde andezitler içinde eskiden işletilmiş olan taş ocaklarında çok dik şevin meydana geldiği, bu şevin yüksekliğinin tahminen 40-45 m. kadar olduğu, andezitlerin çatlaklı ve tabiatın aşındırıcı ajanlarına karşı homojen olmamasıyla beraber dik bir şevin oluşunun

JK B.A Ö.G

kaya düşmesine sebep olduğu, ayrıca Asansör Mevkiindeki kaya düşmesine müsait şevin altındaki binaların kaldırılmasının veya çok sıkı tedbirlerin alınmasının zaruri olduğu belirtilmiştir.

Mülga İmar ve İskan Bakanlığı Mülga Planlama ve İmar Genel Müdürlüğünce Asansör Mevkiinde bulunan şevden düşen kayaların tesir sahası tehlikeli olabilecek kısmın tespiti ile alınacak tedbirlerin etüdü amacıyla düzenlenen 24.10.1960 tarihli Jeolojik Raporda; kaya düşme tehlikesine karşı alınacak tedbirlerin münakaşasında 1) Bölgenin imar planında yeşil saha olarak muhafazası ve aynı zamanda tehlikeli saha olarak kabul edilmesi, 2) İmar planında yeşil saha olarak ayrılacak yerin muhafazası ile birlikte kısmi tedbirler almak suretiyle tehlikeli saha hudutlarının vukuattan daraltılması, 3) Gerekli tedbir alınarak bölgenin yeşil sahadan çıkarılması ve imar planında meskun sahaya ithali olmak üzere üç durumun düşünülebileceği, 1) İmar planında yeşil saha olarak gösterilen bölgeyi tehlikeli bölge kabul ederek bu tehlikeli sahadaki bütün evlerin tahliyesi ve istimlak edilerek yıktırılmasının alınacak en basit fakat en pahalı tedbir olduğu, bu durumda düşecek taşların Şehit Nusret Bey Sokağı üzerine yuvarlanmasına ve tehlikeli saha içine girilmesine mani olmak üzere yol kenarına alçak bir duvarın inşasının lazım olduğu, 2) Kısmi tedbir alınarak tehlikeli bölge hudutlarının daraltılması için a) Dokuz Eylül Sokağı üzerindeki evlerin kanalizasyonlarının ıslahı ve bahçelerindeki zeminin sulara karşı tecridi (beton veya asfalt) ile suların üst kısımlardan çatlak ve yarıklar içine sızmasına mani olunması, b) rapora ekli planda gösterilen yerde düşecek kayaların aşağılara yuvarlanmasına mani olmak için 2 m. yükseklikte kalın bir duvar inşası (alt kısımlarda 1 m. genişlik kafi gelebilir), c) yalnız asansör dairesi arka kısmında planda gösterilen fazla yarıklı ve düşebilecek bir durumda olan kısım ile altere olan yerde duvarların inşası, fazla çatlaklı gösterilen sahanın mukavemetini arttırmak için çimento enjeksiyonu yapılması gerektiği, yukarıdaki tedbirlerin alınması ile asansöre bitişik dört evin tahliyesinin icap edeceği, (planda 41-42-43 ve 45 Numaralı parsellerdeki) yeşil sahanın tesisi için diğer evlerin sonradan istimlak edilebileceği, bu durumda alınacak tedbirlerin muvakkat olduğu, ayrışmalar zamanla ilerledikçe alınan tedbirlerin kafi gelebileceği dikkat nazara alınması ve yeşil sahanın tesisinin tahakkukunun planlanması gerektiği, 3) a) Dokuz Eylül Sokağı üzerindeki evlerin kanalizasyonlarının ıslahı, bahçelerindeki zeminin sulara karşı tecridi (beton veya asfalt) ile suların üst kısımlardan çatlak ve yarıklar içerisine sızmasına mani olunması, b) dik yamaç sahinde bulunan kaya düşmesine yardım eden bil'umum bitki ve ağaçların çıkmayacak şekilde temizlenmesi, c) rapora ekli planda önemli çatlaklıklar ve kaya düşebilecek (portofo durumda) geniş yarıklı yerler ile altere olan kısımların gösterildiği fikir vermek üzere şekilde gösterildiği gibi bu kısımlarda düşebilecek durumda olan kayaları tutmak için istinat duvarları inşası (istinat duvarları bir zemin dafiası dikkat nazara alınmaksızın yalnız kendi yükünü taşıyabilecek ve üzerindeki kaya parçasını tutabilecek bir durumda olacaktır), önemli yarıkların beton enjeksiyonuyla kapatılması gerektiği, d) altere olan kısımlarında aynı şekilde duvarlarla kapatılması lazım olduğu, fazla oyuk olmayan kısımlarda alterasyon zonunun çimento enjeksiyonu ile takviye edilebileceği, yukarıda anlatılan 3 hal tarzından hangi şeklin tatbik edilmesinin uygun olacağının maksat ve yapılacak mukayeseli keşif neticesine bağlı olduğu, bununla beraber üçüncü hal tarzının en iktisadi şekil olarak gözükmekte olduğu belirtilmiştir.

İzmir İli, Merkez İlçesi, Asansör Mevkiinde meydana gelen kaya düşmesi olayı için, Mülga İmar ve İskan Bakanlığı Mülga Planlama ve İmar Genel Müdürlüğü Şehircilik Dairesi Başkanlığınca düzenlenen 24.10.1960 tarihli Jeolojik Rapor ve eki krokiye istinaden, 17.07.1962 tarih ve 6/748 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile "Afete Maruz Bölge" kararı alınmıştır.

Mülga İmar ve İskan Bakanlığı Mülga Planlama ve İmar Genel Müdürlüğü Jeoloğu Mehmet TAŞDEMİROĞLU tarafından 07.12.1962 tarih ve 33-1 Şf. Numaralı İzmir Jeolojik Etüdü Raporuna ek olarak düzenlenen 05.11.1962 tarihli Jeolojik Raporda; "İzmir şehrinin genel jeolojik etüdünün 07.12.1962 tarih ve 33-1 Şf. Numaralı raporda (sehven rapor tarihi 07.12.1962 tarih, 33-1 Şf. numaralı olarak yazılmış olup, asıl rapor tarihi 21.12.1959'dir) izah edilmiş olduğundan bu heyelan etüdünün meskür raporun bir eki olarak hazırlanmış olduğu, etüd edilen sahada heyelan olmuş bölgeler ile heyelana müsait bölgelerin mevcut olduğu, heyelana müsait bölgelerin

JK B.A. GZ

marnlardan ibaret olduğu, heyelanlı olan yerlerin ise marnlı topraklar ile kalker parçalarından ibaret yamaç molozundan müteşekkil olduğu, Melez Çayının Kuzeyindeki kale yamacındaki sahanın derinlerde andezit ise de satıhta kalın bir yamaç molozu ile örtülü olduğu, bu sahada da yer yer heyelanlar olduğu, ayrıca İzmir Kalesi'nin dik yamaçlarının heyeti umumiyesi yamaç molozu ile kaplı olduğundan inşaat bakımından elverişli bir zemin olmadığı, heyelanlı sahaların rapora ekli haritada gösterildiği, bu sahaların yer yer çeşitli tiplerde heyelanlı ve heyelanlı olmayan kısımlarda formasyon olarak heyelana müsait olduğu, halen bu sahada pek çok gecekondunun inşa edilmiş bulunmakta olduğu, bu geniş sahada heyelanlara (mevcut ve muhtemel) tedbir alınmasının ekonomik olmayacağı düşünülüyor, bu sebeple hudutları belirtilen sahaların imar planında meskün sahaya alınmaması park ve yeşil saha şeklinde kıymetlendirilmesi yeniden yapı yapılmamak üzere yapı için yasak bölge ilanı ve bu bölgede mevcut gecekonduların imar planı tatbikatında zamanla inkişaf sahalarında uygun yerlere nakli ve nakil işi tamamlanuncaya kadar mevcut yapıların Belediye Fen elemanlarınca kontrol altında bulundurulması ve tehlikeli görülen binaların boşaltılmasının tavsiye edildiği belirtilmiştir.

İzmir İli, Merkez İlçesi, Asansör Mevkiinde meydana gelen kaya düşmesi olayı için, Mülga İmar ve İskan Bakanlığı Mülga Planlama ve İmar Genel Müdürlüğü Şehircilik Dairesi Başkanlığınca düzenlenen 05.11.1962 tarihli Jeolojik Rapora istinaden 08.05.1963 tarih ve 6/1732 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile "Afete Maruz Bölge" kararı alınmıştır.

Mülga İmar ve İskan Bakanlığı Mülga Afet İşleri Genel Müdürlüğünce düzenlenen 13.06.1967 tarihli Jeolojik Raporda; zaman zaman kaya düşmelerinin oluşumunda ısı farklarının meydana gelmesi, meteorolojik şartların İzmir Bölgesindeki aşırı oluşu, 188. Sokaktaki evlerin kanalizasyon sularının çatlama zonlarına sızmaları, bitki köklerinin bu zonlara girmesi gibi faktörlerin etkili olduğu, yerleşilmiş saha ki 1/500 lük kadastro paftasında da bariz bir şekilde görülmekte olduğu üzere tehlikeli bölge olarak da sınırlandırılmış olduğu, gözönüne alınacak durumların sıralanmasında, meteorolojik şartlara ve ısı tesirlerine karşılık satıhta belli olan çatlak zonlarının kaldırılması, 188. Sokaktaki kanalizasyon sularının sızmasını önlemek gayesi ile kanalizasyon ıslahı, alterasyona uğramış zonların ve buralarda gelişmekte olan bitki ve köklerin temizlenmesi, şev eteğinden 1.5-2.00 m. açığında bir istinad duvarının yapılmasının tavsiye edildiği belirtilmiştir.

Mülga İzmir İl İmar Müdürlüğünden İl İmar Müdürü Basat HAZARHUN ve Tekniker Sabri BAL ile Belediye Başkanlığından Belediye Müdür Muavini Fevzi KUTLUAY tarafından yapılan inceleme neticesinde düzenlenen 17.12.1968 tarihli Ön Raporda; 16.12.1968 Pazartesi günü saat 20:30'da 302 nolu Sokaktaki 34 nolu evin Batısına düşen kayaların takriben 15x20 metre ebadında bir sahayı kapladığı ve düşen parçaları arasında 5-8 m³ lük blokların mevcut olduğunun müşahade edildiği, dik kayalara 5-6 m. mesafedeki 3 oda 1 antre ve 1 mutfaktan ibaret ve Mustafa Hasan ALI'nin kiracı olarak oturduğu 34 nolu yarım kargir binanın düşen kaya parçalarının tesirine maruz kaldığı ve 1 odası ile antresinin duvarı yıkılmak sureti ile ağır hasara uğradığının görülmüş olduğu, aynı sokakta Bahattin ŞİŞMAN'a ait 16 nolu 1 katlı yarım kargir binanın ön cephe duvarlarında düşen kaya parçalarının tesiri ile çatlamlar ve yıkıntılar meydana geldiği, yıkılan kayaların 188 Sokaktaki 80 nolu binanın Kuzeye bakan temel duvarlarının açıkta bırakmak suretiyle binayı tehlikeli bir duruma soktuğu, Asansör kayalıklarının fazla miktarda çatlaklar arz ettiği, ağaç ve nebat köklerinin bu çatlaklara nüfuz etmiş durumda olduğu, saniyen bütün çatlaklıkların mille dolmuş olduğu, bununla beraber üst kademedeki yani 188 nolu Sokaktaki evlerin pis sularının yarıklar arasından dökülmekte olduğu, netice olarak; 1) 302 nolu Sokaktaki 34 ve 36 nolu binalar ile 188 nolu Sokaktaki 80 nolu evin hemen tahliyesi ile 34 ve 80 nolu binaların yıkımı cihetine gidilmesi gerektiği, 2) kaya düşmesi olayı sonucu can kaybı olmadığı, 3) her an muhtemel bir kaya düşmesine maruz bu sahadaki (188 nolu Sokak ile 305 nolu Sokak arasında isabet eden) aşağıda kapı numaraları yazılı evlerin teknik araştırma sonucu verilecek raporlara göre hareket edilmesinin uygun olacağı kanaati ile iş bu raporun tanzim edildiği belirtilmiştir. (Söz konusu evler 188 nolu Sokakta bulunan ve muhtemel kaya düşmesinden zarar görebilecek binaların kapı numaraları: 72, 74, 76, 78, 82, 84, 86, 88, 90, 92, 94, 96, 104, 106; 305 nolu sokakta bulunan ve muhtemel kaya

AK B.A. ÖZ

düşmesinden zarar görebilecek binaların kapı numaraları: 125, 123, 121, 119, 117, 113, 111, 109, 107, 105, 103, 101, 99, 97, 95, 93, 91, 89, 87, 85, 83, 81, 79, 77, 75, 73; 301 nolu sokakta bulunan kapı numaraları: 6 ; 302 nolu sokakta bulunan kapı numaraları: 6, 8, 10, 19, 17, 15, 13, 10, 8, 11, 9, 6, 7, 81, 83, 85, 87, 89, 91, 93, 95, 97, 99, 101, 103, 105, 107, 109, 111, 113, 117, 119, 121, 123, 125'dir.)

Mülga DSİ Ege Planlama Amirliği Jeologlarından Cengiz TÜRKAY tarafından 17.12.1968 tarihinde mahallinde yapılan inceleme yerinde incelenmesi neticesinde düzenlenen BİLA tarihli "İzmir Asansör Semtindeki Kayaların Jeoloji Raporu"nda; 17.12.1968 tarihinde İzmir'in Asansör semtinde meydana gelen kaya bloklarının kayması olayının yerinde incelendiği, jeoloji yönünden verilen karar ve tavsiyelerinin (koruma çareleri-Önleme çareleri); bu mevkiide andezitlerin muhtemelen eski bir taş ocağı olması nedeniyle dik bir şeyl durumunda olduğu, andezitlerin zamanla fiziki ve kimyasal olaylar neticesi ayrışmış ve altere olmuş olduğu, ana kayada mevcut 50 cm. 2 m. arasındaki eklem sistemlerinin çatlaklarla kesilmiş bloklar halinde olduğu, bu kesikliklerin zayıflık düzlemleri olduğu, ayrıca eklem ve çatlaklar boyunca dış tesirler ve ayrışma nedeni ile kirli yüzeylerin gelişmiş olduğu, dayanıksız blokların topografyaya uygun olarak zayıflık düzlemleri boyunca kaymakta olduğu, ayrıca yağışlı mevsimlerde suyun çatlaklara sızmasının kaymayı kolaylaştırmakta olduğu, bu nedenle yağışlı mevsimlerde zamanla kaymaların fazla olacağı; KORUMA ÇARELERİNİN; 1) Öncelikle şev boyunca altta ve üstte mevcut evlerin kaldırılmasının gerektiği, 2) Aşağıda kaldırılacak evler boyunca takriben 2 m. boyunda şevden 15 m. geride düşecek blokları engelleme duvarının yapılması gerektiği, 3) Şev boyunca ve şev yönüne irtibatlı olarak çelik kafes kaplaması olabileceği, sadece kritik kısımların da tercih edilebilir olduğu; ÖNLEME ÇARELERİNİN; 1) Yukarıdan gelen kanalizasyon ve yağmur sularının mümkün mertebe direne edilmesi gerektiği, 2) Kaya bloklarının arkadaki sağlam kısımlara bulonlanması gerektiği, (hareket etmesi muhtemel bloklarda uygulanacaktır.) bulon uzunluklarının blokların büyüklüklerine uygun olarak değiştiği, bulonların uzunluğunun blok uzunluğunun iki katı olacağı belirtilmiştir.

Mülga İmar ve İskan Bakanlığı Mülga Afet İşleri Genel Müdürlüğünden Jeofizikçi Oktay ERGÜNAY tarafından Asansör Mevkiinde meydana gelen kaya düşmesi olayının etüdü ile alınacak önleyici tedbirlerin mahallinde tespiti amacıyla düzenlenen 03.01.1969 tarihli Jeolojik Raporunda (bu rapor tarihi daha sonra düzenlenen raporlarda sehven 02.01.1969 tarihli jeolojik rapor olarak belirtilmiştir.); Afete Maruz Sahanın bir kısmının toprak veya taş sedde ile korunmasının mümkün görüldüğü, burada yapılacak seddenin gayesinin düşecek olan büyük kaya bloklarını tutmaktan ziyade, küçük kaya parçalarının evlere zarar vermesini önlemek olduğu, büyük blokların, dik şevle evler arasında kalan ve bir miktar hafriyatla düzeltilecek olan tampon sahada kalacağı, yapılacak sedde ile dik şev arasında kalması gerekli görülen tampon sahanın genişliğinin 15 m. den az olmaması gerektiği, nitekim şevle sedde arasında 15 m. lik tampon saha bırakılmasına imkan göstermeyen rapora ekli kadastro paftasında 10 dan 16 No'lu parsel kadar olan sahayla 7 den 90 No'lu parsel kadar olan sahanın sedde ile korunmasının mümkün görülmemiş olduğu, bu kısımlardaki evlerin istimlak ve tahliye edilmesinin uygun olacağı, sahada sedde önüne 2 No'lu şematik kesitte gösterildiği şekilde yapılacak bir önleme çukurunun da düşen kayaları önleyeceği, ancak bu halde, takriben 160x15x2 m. ebadındaki çukura birikecek suların tahliyesi ve görüntüdeki çirkinlik gibi problemlerin ortaya çıkacağı, bu unsurlar giderildiği takdirde bu çözüm şeklinin de daha garantili ve uzun ömürlü olacağı, Asansör Mevkiinde Kuzey hududunun Şehit Nusret Sokağı, Doğu hududunun 188. Sokak üzerindeki 75 No'lu kadastro parseli ile 305 Sokak üzerindeki 56 No'lu kadastro parselleri birleştiren hat, Güney hududunun 9 Eylül Sokak ve Batı hududunun Tanıkzade Sokak (Tokadizade Sokak) olan sahanın kaya düşmesine maruz olduğu, bu saha içerisinde 55 adet binanın mevcut olduğu, yapılan etüd neticesinde afete maruz sahanın bir kısmının alınacak tedbirlerle önlenmesinin mümkün görülmüş olduğu, bu husustaki tavsiyelerin; afete maruz sahada istimlak edilmesi gereken evler ve arsaların rapor ekindeki 1/500 ölçekli kadastro paftası üzerine işaretlenmiş olduğu, bu kısımlar istimlak edildikten sonra yine pafta

OK BA ÖZ

üzerine işaretlenmiş olan seddenin yapılması ile sahanın bir kısmının kaya düşmesi tehlikesinden kurtarılabilceği, alınacak tedbirin (toprak veya taş sedde veya önleme çukuru) en ekonomik ve uzun ömürlü olanının her üç alternatif için yapılacak keşiflerden sonra tespit edilmesi gerektiği, toprak veya taş sedde yapılması halinde, kaya düşen dik şevle, sedde arasında asgari 15 m.lik bir sahanın boş bırakılması saha düzeltilerek 50-75 cm. kalınlıkta kum serilmesi gerektiği, dik şev üzerinde rapora ekli kadastro paftasında yerleri işaretli kısımlardaki kayaların tatbikata geçilmeden önce mutlaka temizlenmesi gerektiği, alınacak tedbirlerle, kurtarılması mümkün görülmeyen 11, 12, 13, 14, 15, 47, 48, 49, 50, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 89, 90 kadastro parsel numaralı evlerden, 11, 12, 13, 14, 15, 47, 48, 49, 50, 77, 79 ve 80 parsel No'lu evlerin öncelikle istimlak edilmesi ve tahliyelerinin sağlanması gerektiği, diğer evlerin şimdilik tehlikeli bir durum göstermemekte olduğu, olayın ilerleme durumuna göre ilerde görülecek lüzum üzerine bu evlerin de istimlakinin düşünülmesi gerektiği, afete maruz saha olarak hudutlandırılan bölge içerisinde, alınacak tedbirlerle korunması mümkün görülmeyen kısımlardaki boş parsellere yeni veya ilave bina yapımı için ruhsat verilmemesi gerektiği, mahallinde, tedbirler alınırken, beklenilmeyen bir durumla karşılaşıldığı takdirde Bakanlığa ivedilikle malumat verilmesi gerektiği belirtilmiştir.

Mülga İmar ve İskan Bakanlığı Mülga Afet İşleri Genel Müdürlüğünce düzenlenen 02.02.1971 tarihli Raporda; Belediyenin yaptırdığı seddenin gereken ebat ve sağlamlıkta olmadığı, bu sebeple afet hudutları içerisinde kalan bütün binaların boşaltılarak afetzedelerin daha önce İzmir'de yapılmış bulunan veya yapılacak olan afet evlerine nakledilmelerinin gerektiği, bütün ailelerin bir anda nakledilmelerinin -bütçe imkanlarının sınırlı oluşu nedeniyle- mümkün olamaması halinde birinci derece deprem bölgesinde bulunan bu sahada her an olması muhtemel şiddetli bir yer sarsıntısının kayaları kolaylıkla düşüreceği de göz önünde bulundurularak, 17, 18, 19, 20, 25, 31, 32, 33, 34, 35, 52, 53, 54 ve 55 kadastro No'lu parseller dışında ve afet sınırı içinde kalan diğer bütün konutların acilen nakledilmelerinin uygun olacağı, Asansör kulesi ve binalarının olduğu gibi muhafaza edilmesinde şimdilik bir sakınca olmadığı düşünülmesi, afet hudutları içerisinde kalan sahanın boşaltılmasını müteakip binaların yıktırılıp, arazinin tesviye edilerek yerine 0,5 m. toprak dökülüp şehir imar planında da gösterildiği şekilde buranın yeşil alan haline getirilmesinin gerektiği, kaya düşmesine maruz olan saha İzmir imar planında da yeşil alan olarak gösterildiğinden, yapılacak kamulaştırmada istimlak sebebinin imar planı tatbikası olarak mı yoksa kaya düşmesi afeti olarak mı mütalaa edilmesi gerektiğinin Yapım ve Kontrol Dairesi Kamulaştırma Müdürlüğünce tetkik edilerek İl İmar Müdürlüğüne gerekli talimatın verilmesinin uygun olacağı belirtilmiştir.

Mülga İmar ve İskan Bakanlığı Mülga Afet İşleri Genel Müdürlüğünce düzenlenen 13.06.1971 tarihli Jeolojik Etüd Raporunda; 24.10.1960 tarihinde tanzim olunan Jeolojik Raporun 3. maddesinde belirtilen a, b, c ve d fıkralarındaki tedbirlerin zamanında alınmaması ve geçen müddet zarfında zeminin gittikçe daha fazla bozulması nedeniyle tatbik kabiliyetini kaybettiğini, yine 03.01.1969 tarihli Jeolojik Raporda belirtilen 305 numaralı Şehit Nusret Sokağı üzerindeki 17-35 numaralı parseller arasındaki 19 yapının afetten korunması için teklif edilen takriben 176 m. uzunluğunda 2,5-3 m. genişliğinde ve 3 m. yüksekliğinde olması düşünülen çarpışma duvarı ile şev arasında kalan 15 m. genişliğindeki tampon sahanın kumlanması için 1969 yılında yapılan ilk keşiflere göre istimlak ve çarpışma duvarının tespit edilen takribi değerinin, bugünkü şartlarda evvelce tespit edilen gayrimenkullerinin tespit edilen değerinin çok üstünde olacağı gözönünde bulundurulursa rantabl olamayacağı, afet hudutları içinde aktif saha dahilindeki şevle-305 numaralı Sokak arasında kalan bütün binaların tahliye edilerek afetzedelerin 02.02.1971 tarihli jeolojik raporda belirtilen ve daha önce Üçkuyular Mevkiinde yapılmış bulunan afet evlerine nakledilmeleri ve bununla ilgili olarak afetzedelerin hepsinden beyanname alınması gerektiği, yine afet bölgesi içerisinde kalan ve kaya düşmesine lağım suları nedeniyle birinci derecede tesir eden 9 Eylül ve 188 numaralı Sokak üzerindeki 75 parsel ile 91 numaralı parseller arasındaki binaların da tahliye edilerek Üçkuyulardaki evlere taşınmasının gerektiği, ancak bunlar içerisinde diğer binalara

AK S.A. ÖZ

nazaran şev'den daha geride olan 89 ve 90 numaralı parsellerdeki binaların pis sularının zemine sızmayacak şekilde fosseptik çukurların yapılması kaydıyla şimdilik kontrol altında bulundurulması ve vatandaşların ana zeminin bozulması nedeniyle, müteyakkız bulunmaları, çünkü ileride herhangi deprem neticesinde bu binaların alt taraflarına rastlayan tahallüle uğramış blok kayaların düşebileceği gözönünde bulundurulması gerektiğinden bunların da evvelce ekli kadastro paftasında da görüldüğü gibi tahliye edilmesinin gerektiği, afet bölgesi olarak sınırlandırılan sahanın yapı için yasak bölge ilan edilerek herhangi bir ruhsat verilmemesi ve bu sahanın imar planında yeşil sahaya tefriki, afet sahasındaki tahliyesi gereken binaların boşaltılmasını müteakip hiçbir ferdin oturmasına fırsat verilmeyecek şekilde ilgililerce gerekli tedbirlerin alınması ve bu sahanın tesviye edilerek ağaçlandırılması, bütün ailelerin bir anda nakledilmelerinin mümkün olmaması halinde aşağıda belirtilen hanelerin aciliyet durumlarına göre nakledilmesi gerektiği, bu hanelerin A) ilk planda; 11, 12, 13, 14, 15, 47, 48, 49, 50, 77, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87 No'lu parsellerdeki hanelerin boşaltılmasının zorunlu olduğu, B) ikinci planda; afet hudutları içerisinde geriye kalan bütün binaların boşaltılmasının zorunlu olduğu, C) üçüncü planda; 89, 90 No'lu parsellerde binaların raporda belirtilen tedbirlerin alınması kaydıyla kontrol altında tutulması gerektiği, D) dördüncü planda; afet sahası içinde bazı parsellerin boş olduğu belirtilmiştir.

Esentepe-Üçkuyular Semtinde afetzedeler için yaptırılan 80 adet konuttan 43 adedi hak sahiplerine dağıtılmıştır. Artan konutlardan 3 adedinin, İzmir İli, Merkez İlçesi, Asansör Mevkiindeki kaya düşmesi tehlikesine maruz alandaki 89, 90 No'lu parsellerde bulunan binaların sahiplerine (hak sahibi olabilecek 3 aileye) verilmesine ilişkin Mülga İmar ve İskan Bakanlığı Mülga Afet İşleri Genel Müdürlüğünün 01.06.1973 tarih ve 10586 sayılı Bakanlık Olur'u alınmıştır. Söz konusu Bakanlık Olur'unda; "İzmir İli, Merkez İlçesi, Asansör Mevkiinde meydana gelen kaya düşmesi olayının incelendiği 02.02.1971 tarihli Jeolog Raporunda, hudutları 305 Sokak, Şehit Nusret Sokak, 9 Eylül Sokak ve 188 Sokakla çevrili 1'den 95'e kadar numaralı parsellerde bulunan konutların naklinin tavsiye edildiği, ancak bütçe imkanlarına göre tamamı nakledilmeyecekse 14 adet parsel dışında kalan 81 adet parseldeki konutların acilen naklinin tavsiye edildiği; ayrıca 13.06.1971 tarihli Jeolog Raporunda ise, 89, 90 No'lu parsellerde bulunan binaların pis sularının zemine sızmayacak şekilde fosseptik çukurlarının yapılması kaydıyla şimdilik kontrol altında bulunmasının teklif edildiği, bu tedbirin geçici olduğu, 89, 90 No'lu parsellerde bulunan konutların jeolog raporunda belirtilen tedbirlerin alınmadığının Valiliğince bildirildiğinin" belirtildiği açıklanmaktadır.

Sabih URKAN tarafından düzenlenen 04.05.1974 tarihli "İzmir Asansör Mevkiinde Kaya Düşme Tehlikesi Hakkında Rapor"da; 1) a- İzmir Asansör Mevkiinde kaya düşmesi ile ilgili ilk incelemenin Jeolog E. LAHN tarafından yapılarak, bahis konusu yerin kaya düşmesi tehlikesine maruz olduğunun 16.05.1950 günlü raporla tesbit edildiği, b- Aynı konunun 16.05.1950 tarihinden sonra 5 defa daha incelendiği, c- Verilen bütün raporlarda cüzi detay farklarına rağmen, müşterek tarafların buranın bir kaya düşme tehlikesine maruz olduğunun belirtilmiş olduğu, 2) Bahis konusu yerin, kaya düşme tehlikesine maruz kalan bir mahal olması dolayısıyla, İmar Planında iskan dışı bırakılarak yeşil saha halinde gösterildiği, 3) Konut durumu: a-Halen bu alanda 49 konut olduğu, b- Bu konutlardan 31 hak sahibi kabul edildiği, c- Bu 31 konuttan, 25'inden 1 er kişi, 6'sından 2 şer kişi hak sahibi olarak bu sayının 37'ye çıktığı, d- 1968 yılı sonunda vuku bulan kaya düşmesi sonucu 4 evden 9 kişinin hak sahibi kabul edilerek genel yekün 46'ya yükseldiği belirtilmiştir. 4) a- Boşaltılacak olan 49 evden 31'inin hak sahibi edildiği, b- Diğer 18 ailenin, kanuni süresi içinde talep ve taahhütname vermediklerinden hak sahibi olamamış olduğu, 5) 16.12.1968 günü vuku bulan kaya düşmesinden sonra, yerinde yapılan inceleme sonucunda, İl İmar Müdürü Basat HAZARHUN, Belediye Fen İşleri Müd. İsmet ÖZPİRİNÇ ve Jeolog Oktay ERGİNAY tarafından hazırlanan projenin Bakanlığa gönderilmiş olduğu, projenin mali portesinin 930.914 TL. tutmakta olduğu, bu projenin uygulanmamış olduğu, 6) Halen Belediye tarafından yaptırılmış olan 2 metre yüksekliğinde bir seddenin mevcut olduğu, 7) Bahis konusu yerin 17.07.1962 gün ve 6/748 sayılı Kararname ile Afet Bölgesi olarak tesbit edilerek yapı için yasak bölge olarak kabul edilmiş

RS B. + ÖZ

olduğu, 8) Bölgede mevcut evlerden 22'sinde kiracı, 15'inde ev sahibi, 5'inde ev sahibi ve kiracı, 1'inde asansör makinisti (lojman) oturmakta olup, 6'sının boş olduğu, 9) a- Maliye vergi dairesinde yapılan araştırmada, bu bölge içinde bulunan evlerden 30 adedi için beyanname verildiğinin tesbit edilmiş olduğu, b- Diğer beyannamelerin, Bakanlıkça verilen Üçkuyulardaki binalara ait olduğu, c- Asansör Mevkiindeki diğer evler için beyanname bulunmayışının sebebinin, evlerin yıkılacağı düşüncesine bağlanabileceği, d- Verilmiş olan beyannamelerde, bina değerlerinin hisse durumuna göre yazıldığı gibi, $\frac{1}{2}$ veya $\frac{1}{4}$ hisseye sahip olanların bina değerini tam olarak yazdıklarının görülmüş olduğu, bu durumda beyanın yanına yazılan ikinci rakamlarla $\frac{1}{2}$ ve $\frac{1}{4}$ gibi hisselerden tam değerlerinin hesaplanmış olduğu, e- İstimlak muamelesine gidildiğinde vergi beyanname dosyalarının kolaylıkla bulunabilmesi için, hesap no.larının ekli cetvelde belirtildiği, ancak bir kere daha incelenmesinde fayda olacağı, 10) a- İzmir'de 01.02.1979 gününde vuku bulan depremde, Asansör Mevkiinde bir kaya düşmesi vuku bulunmamış ise de, bu kaya düşmesi tehlikesinin ortadan kalktığına bir delil ve teminat olamayacağı, b- Bahis konusu yer hakkında verilmiş olan 6 jeolojik raporda, buranın kaya düşmesi tehlikesine maruz olduğu belirtilmekle; ayrıca 17.07.1962 gün ve 6/748 sayılı Kararname ile afet bölgesi olarak göz önünde bulundurulacak olursa; ileride vuku bulacak bir kaya düşmesi sonucunda, mal ve can kaybı halinde ilgililerin sorumlu tutulabilecekleri yukarıda belirtilen jeolojik rapor ve kararname muvacehesinde bedihi olduğu, kaya düşmesi tehlikesine maruz olduğu tesbit edilen bu yer hakkında, imar planı uygulaması yapılarak, mevcut binaların istimlak edilerek vuku bulacak tehlikelerin dışında bırakılması kanaatine varıldığı belirtilmiştir.

Mülga İmar ve İskan Bakanlığı Mülga Afet İşleri Genel Müdürlüğü jeologları Basat YAZARHUN, İsmet ÖZPİRİNÇ ve Oktay ERGÜNAY tarafından BİLA tarihli Rapor düzenlenmiştir.

Mülga İmar ve İskan Bakanlığı Mülga Afet İşleri Genel Müdürlüğünce düzenlenen 01.09.1981 tarihli Jeolojik Etüd Raporunda; Merkez İlçesi, Asansör Mevkiinde meydana gelen kaya düşmesi olayı ile ilgili daha önce düzenlenen raporların tümünde Batıda Tokadizade Sokak, Kuzeyde Şehit Nusret Sokak, Güneyde Dokuz Eylül Sokak ve Doğuda 56 ve 75 No'lu parsellerden geçen hattın sınırladığı alanın kaya düşmesi tehlikesine maruz olduğu ve buradaki binaların nakledilmesi gerektiğinin belirtildiği, 16.05.1950, 08.01.1958 ve 24.10.1960 günlü jeolojik raporlardan sonra 17.07.1962 gün ve 6/748 sayılı afete maruz alan kararının Bakanlar Kurulunca alınmış olduğu, 1967 yılına kadar nakil işleminde herhangi bir gelişme olmadığı, bu ve takip eden yıllarda olan kaya düşmesi olaylarından sonra olay mahallinde tekrar incelemeler yapıldığı ve düzenlenen 13.06.1967 günlü jeolojik rapor ile 03.01.1969 günlü jeolojik raporda yapılacak bir istinat duvarı ile afetin önemli bir kısmının önlenebileceğinin belirtildiği, rantabilite hesabı yapılarak afete maruz hanelerin nakli cihetine gidilmiş olduğu, 13.06.1967 ve 03.01.1969 günlü jeolojik raporlarda afete önleyici tedbir olarak belirtilen istinat duvarının yapılmasının ekonomik olup olmadığının ve düşme tehlikesi olan kayaların durumlarının da araştırıldığı, Şehit Nusret Sokağının Güneyinde 75 ve 91 No'lu parseller arasında yer alan andezitik kayanın 80^0-90^0 meyille, falez halinde, 42 m. yüksekliğinde yer almakta olduğu, falezin topografya ile kesiştiği sahanın Doğu ve Batıda kısmen meyilli, diğer kısımlarda düz olduğu, bol miktarda çatlak ve eklem sistemi ihtiva eden kayadan genellikle diyagonal eklem sistemlerinden olabilecek $1 \times 2 \times 1$ m. ebatlı kaya kurtulmalarının olabileceği, falezin orta ve üst seviyelere yakın üç dört noktadaki çürüme zonlarından daha büyük ebatlı blokların düşmesinin mümkün görülmüş olduğu, ancak çürüme zonlarının kaya içine doğru devamı hakkında topografik yapı itibarı ile kesin bilgi sahibi olunamadığından bu kesimlerde nedenli bir tehlikenin mevcudiyeti hakkında da kesin birşey söylemenin mümkün olamamakta olduğu, ancak atmosferik tesirlerin satıhta daha etkili olduğunun bir vaka olduğu, kaya içine doğru çatlaklar boyunca çürüme zonlarının teşekkülü yazında kaolenleşme ve kile dönüşmeler de gelişebildiğinden $2 \times 3 \times 4$ m. ebatlı blokların da düşebileceği ihtimalinin göz önünde bulundurulması gerektiği, bu durumda olan kayada, daha önceki raporlarda belirtilen istinat duvarının yapılmasının afeti önleyebileceği kanaatine heyetçe iştirak edilmiş olduğu, mütesavver istinat duvarının falez ile

B.A

Şehit Nusret Sokak arasındaki 11-12-13-14-15-18-19-20-21-22-23-24-25-26-27-28-29-30-31-32-33-34-35-36-37-38-39-49-50-51-52-53-54-55-56 numaralı parsellerdeki binaları ve bazı boş arsaları koruyabilecek olduğu, toplam 35 adet parselde 49 binanın yer almakta olduğu, kaya üzerinde ve koruma duvarının dışında ise 19 adet binanın kalmakta olduğu, istinat duvarının yapılarak falez altındaki tüm binaların (49 adet) korunmasının mümkün olduğu, falez üstündeki Dokuz Eylül Sokağı boyunca bulunan binalara yapılacak herhangi bir işlem (19 bina) olmadığı, duvarla birlikte diğer taraftan bugüne dek düzenlenen raporlardaki afeti önleyici tedbirler meyanında bahsedilen tavsiyelere uyulması gerektiği belirtilmiştir.

Ege Üniversitesi İnşaat Fakültesince düzenlenen 22.10.1981 tarihli Teknik Raporda; konunun teknik yönden çözümlenmesinde muhtelif alternatiflerin mümkün olduğu, kesin çözüm için bu alternatiflerin maliyet ve mühendislik etütlerinin yapılması gerektiği, ayrıca geçmiş aşamalardaki girişimler de göz önünde tutularak konunun idari ve hukuki yönleri ile (istimlak, şehircilik v.b.) incelenmesi gerektiği ve alternatiflerden birinin seçiminin belirtilen mühendislik etütleri sonuçlarının değerlendirilmesi ile yapılması gerektiği belirtilmiştir. Raporda teknolojik olarak mümkün görülen çözüm alternatifleri de sıralanmıştır. Ayrıca gerçekleştirilebilen mümkün incelemeler sonucu raporda ayrıntıları ile belirtildiği gibi konunun çözümlenmesi doğrultusunda muhtelif teknik alternatifin uygulanmasının mümkün olduğu, özetle, bölgenin yeşil saha olarak muhafazası veya iskana açılması durumlarında; birinci halde aşırı çürük kayalıkların tıraşlanarak bertarafı, ikinci halde ise raporun 2.2. bölümünde zikredilen alternatiflerin; münferiden veya gerektiği tarzda müşterek uygulanmasının mümkün olduğu, ancak kesin uygulama projelerinin hazırlanması için mühendislik etütleri ile konunun idari ve hukuki yönlerinin birlikte değerlendirilmesi gerektiği belirtilmiştir.

Mülga Bayındırlık ve İskan Bakanlığı Mülga Afet İşleri Genel Müdürlüğünce düzenlenen 27.12.1983 tarihli Tarama Etüd Raporunda; Asansör Mevkiindeki kaya düşmesi olayının ilk kez Bayındırlık Bakanlığı jeologlarından Dr. Erwin Lahn tarafından etüd edildiği, düzenlediği 16.05.1950 günlü jeolojik etüd raporunda, Asansör civarında fevkalade dik yamacın dibinde uzanan arazi şeridinin kaya düşmesine maruz bulunduğu belirtilmiş olduğu, aynı raporda 1) Asansör civarındaki yamaçta ve bu yamacın dibinde uzanan 188 numaralı Sokak (303 numaralı Sokaktan 270 numaralı Sokağa kadar) 270 numaralı Sokak (188 numaralı sokağa kadar) ve 303 numaralı Sokak (305 numaralı Sokaktan 188 numaralı Sokağa kadar) ve 305 numaralı Sokak tarafından sınırlanan sahada yeni inşaatın yapılmaması, mevcut evlerin kaldırılması, 2) evlerin kaldırılması mümkün değilse sahanın sıkı bir kontrole tabi tutulması ve kış şartlarının tesiri altında düşebilecek bir duruma gelen kaya parçalarının düşürülmesinin önerildiğinin belirtilmiş olduğu; Tetkik tarihinde Bakanlık henüz kurulmadığından bu tür etüdlere Bayındırlık Bakanlığı Yapı ve İmar İşleri Reisliğince yapılmakta olduğu, adı geçen Bakanlıkça bu konuda herhangi bir işlem yapılmadığı, Yine aynı Bakanlıktan Jeolog Sevinç ARTUN ve Jeolog Rukiye ERTUĞRUL'un 08.01.1958 günlü raporlarının da aynı içerikte olup işlem görmediği, Daha sonra aynı mevki ile ilgili Bakanlık teknik elemanlarından Jeolog Mehmet TAŞDEMİROĞLU ve Jeolog Sezai ALTAN tarafından düzenlenen 24.10.1960 günlü raporda, Beledyesince istinat duvarı yapılması, kanalizasyon sularının direne gidilmesi, düşebilecek satıhtaki kayaların temizlenmesinin önerildiği, ancak bu önerilerden sadece Beledyesince küçük bir istinat duvarının yapıldığının tespit edildiği, Daha sonra Valiliğin müracaatı üzerine Bakanlık elemanlarından İnş. Müh. Emir ATAY ve Jeolog Güngör ÇAMLIYURT'un düzenledikleri 13.06.1967 günlü raporlarında şu önerilere yer verildiği, 1) Meteorolojik şartlara ve ısı tesirlerine karşılık satıhta belli olan çatlak zonlarının kaldırılması, 2) 188 numaralı Sokaktaki kanalizasyon sularının sızmasını önlemek gayesi ile kanalizasyon ıslahı, 3) Alterasyona uğramış zonların ve buralarda gelişmekte olan bitki ve köklerin temizlenmesi, 4) Şev eteğinden 1,5-2.00 m. açığında bir istinat duvarının yapılması gerektiğinin belirtildiği, ancak bu önerilerden hiç birinin yerine getirilmediğinin tespit edildiği, Asansör Mevkiinde 16.12.1968 günü düşen kayaların bir evi yıkması ve diğer bir evi de ağır hasara uğratması üzerine (can kaybı olmamıştır) konunun yerinde yeniden incelendiği, bunun üzerine Jeofizikçi Oktay ERGÜNAY

Handwritten signatures and initials: A, B.A, O.E

tarafından düzenlenen 03.01.1969 günlü raporda, kaya düşmesine maruz alanın sınırlandırılmış olduğu ve alan içinde kalan bir kısım yerlerin alınacak tedbirlerle korunabileceği, bir kısım yerlerin ise nakil edilmelerinin gerektiğinin belirtilmiş olduğu, raporda alınacak tedbirlerle ilgili önerilerin şu şekilde sıralanmış olduğu 1) Afete maruz sahada istimlak edilmesi gereken evler ve arsaların 1/500 ölçekli kadastro paftası üzerinde işaretlediği, bu kısımlar istimlak edildikten sonra yine pafta üzerinde işaretlenmiş olan seddenin yapılması ile sahanın bir kısmının kaya düşmesi tehlikesinden kurtarılabilceği, 2) Alınacak tedbirin (Toprak veya taş sedde veya önleme çukuru) en ekonomik ve uzun ömürlü olanının her 3 alternatif için yapılacak keşiflerden sonra tespit edilmesi, 3) Toprak veya taş sedde yapılması halinde kaya düşen dik şevle sedde arasında asgari 15 m. lik bir saha boş bırakılmalı ve bu sahanın düzeltilerek 50-75 cm. kalınlıkta kum serilmesi gerektiği, 4) Dik şev üzerinde kadastro paftasında yerleri işaretlenen kısımlardaki kayaların tatbikata geçilmeden önce mutlak temizlenmesi gerektiğinin belirtilmiş olduğu; Konu ile ilgili olarak Valiliğince daha sonra düzenlenen keşif özetinin gönderildiği, 4 maddede bahsedilen kayaların temizlenmediğinin tespit edildiği; Bakanlıkça ekipler halinde yapılan çalışmalar sırasında Yük. Mim. Türker GÜNTAN Bölge Plancısı Yük. Mim. Oral ATAMAN ve Jeofizikçi Osman GÜREL'den oluşan heyet'in düzenlemiş olduğu 02.02.1971 günlü raporda afetzedelerin daha önce İzmir'de yapılmış bulunan veya yapılacak olan afet evlerine nakledilmelerinin gerektiğinin belirtilmiş olduğu; Çarpışma duvarının yapılabilişliğinin daha önceki raporlarda belirtilen önlemlerin mahallen alınıp alınmadığının tetkiki ve son durumun tespiti için Bakanlıktan Jeolog Süleyman GEZ ve Jeolog Ziya BARUT tarafından anılan yer hakkında 13.06.1971 günlü rapor düzenlendiği, bu raporda; 1) 24.10.1960 günlü raporda belirlenen önlemlerin zamanında alınmaması nedeniyle geçen müddet zarfında zeminin gittikçe bozulduğu ve önlemlerin tatbik kabiliyetini kaybettiği, 2) Yine 03.01.1969 günlü jeolojik raporda belirtilen 305 numaralı Şehit Nusret Sokağı üzerindeki 17-35 numaralı parseller arasındaki 19 yapının afetten korunması için teklif edilen takriben 176 m. uzunluğunda, 2,5-3,0 m. genişliğinde ve 3,0 m. yüksekliğinde olması düşünülen çarpışma duvarı ile şev arasında kalan 15 m. genişliğindeki tampon sahanın kumlanması için 1969 yılında yapılan ilk keşiflere göre istimlak ve çarpışma duvarının takribi bedelinin 930.814 Lira olacağı tespit edildiği, gayri menkullerin o günkü değerinin ise 964.750 Lira olarak belirlendiği, ancak o günkü şartlar altında bu önlemin gayrimenkul fiyatından çok daha pahalıya mal olacağı yönle rantbl olmayacağı, 3) Afet Bölgesi olarak sınıflandırılan sahanın yapı için yasak bölge ilan edilerek bölge içinde kalan tüm konutların nakledilmesi, 4) Bütün konutların birden nakli mümkün olmadığı takdirde aciliyet sırasına göre işlem yapılmasının önerildiğinin belirtilmiş olduğu; Bakanlıkça, bu raporun düzenlenmesinden sonra engelleyici duvarın yapılmasının ekonomik bulunmaması üzerine afet sahasındaki konutların nakli cihetine gidildiği; bu raporlar ışığında belirlenen sınırlar çerçevesinde İl İmar Müdürlüğünce yapılan hak sahipliği çalışmasında 68 hanede 86 ailenin oturduğu ve bunlardan 43 (bilahare 46) ailenin hak sahibi olduğu, 40 ailenin ise hak sahibi olmadığının 01.12.1971 gün ve 3229 sayılı Valilik yazısı ile Bakanlığa bildirildiği; Bakanlığın 86 afetzedeye karşı Üçkuyular Semtinde blok inşaat tarzında 80 Afet konutunun Ankara İmar Limitet Şirketine yaptırmış olduğu ve Afetzedelerin 36.500 lira üzerinden borçlandırılmış olduğu ve 46 afetzedenin bu konutlara yerleştirildiği (Ancak bugüne kadar tapuya tescil işlemi yapılmamıştır); Kaya düşmesine maruz saha için 17.07.1962 gün ve 6/748 sayılı afete maruz alan kararı alındığı; binaların afetzedelere tesliminden sonra 04.06.1974 gün ve 9947 sayılı Bakanlık yazısı ile 7269-1051 sayılı Kanununun 14 üncü maddesi gereğince gerekli işlemin yapılması hususunun İzmir Valiliğine bildirilmiş olduğu; Ayrıca 26.06.1971 gün ve 10011 sayılı Afet İşleri Genel Müdürlüğünün yazısı ile Jeolojik raporun Planlama ve İmar Genel Müdürlüğüne gönderildiği ve afete maruz alanın imar planında yeşil saha ayrılmasının önerildiği; 21.05.1974 günü Yılmaz GÜRER, Mükrem ERKİN, Halim EMİRHASANOĞLU, Suat KUMBASAR, İhsan ŞENER, Haluk ARABAŞ, Yılmaz RENDA, Sabih URKAN tarafından yapılan toplantıda; Asansör Mevkiindeki kaya düşmesi olan bölgenin yasaklanmış afet bölgesi olması nedeniyle planda yeşil alan olarak yer aldığı bu nedenle de bölgenin iskana açılmasının söz konusu olamayacağı gibi istimlakının da

yapılamayacağı, yasaklanmış afet bölgesi olması nedeni ile de 7269-1051 sayılı Kanununun 14 üncü maddesi gereğince gerekli işlemin Valilikçe yapılmasının kararlaştırıldığı; Valilikçe afet sahasındaki konutların elektrik ve suyunun kesilmesi, konutların satılmak veya kiraya verilmek suretiyle el değiştirmesi ve önceki raporlarda belirtilen istinat duvarının yapılması hususlarını içeren vatandaşların müracaatı üzerine 26.08.1981 günü Asansör Mevkiindeki kaya düşmesi olayı ve gerekli durum Baş Jeolog Hilmi ÖZKÜÇÜK, Jeolog Banu ACAR ve İnşaat Müh. Güven ATABEK'ten oluşan heyet tarafından tekrar incelenerek 01.09.1981 günlü rapor düzenlendiği, düzenlenen raporda; daha önceki raporlarda da belirtildiği gibi 200 m. uzunluğunda yapılacak istinat duvarının (Tampon sahaya stabilize malzeme serilerek) kaya düşmesi afetinin önlenebileceği, proje ve keşif bedelinin 7.000.000 lira civarında ve söz konusu duvarın 49 binayı koruyacağı diğer 19 bina için yapılacak bir işlem olmadığı belirtilmiş olduğu; olayın 01.09.1981 günlü raporun düzenlenmesinden sonra Valilikçe Ege Üniversitesine de incelettirilmiş olduğu; Üniversitece düzenlenen 22.10.1981 günlü raporda 01.09.1981 günlü raporda da ifade edildiği şekilde önlemlerle kaya düşmesi olayının önlenebileceği; Tüm işlemleri tamamlanmış olan Asansör Mevkiinde aslında yapılacak herhangi bir işlemin bulunmadığı, geriye dönüşün söz konusu olduğu, bu durumun ise bir takım hukuki sorunları da beraberinde getireceği, duvarın yapılması halinde afetzedelerin konutlarını iade edecekleri (ancak olumlu yanıt alınmamıştır) heyet raporunda belirtilerek duvarın yapılıp yapılmayacağı hususunun Bakanlık Takdirine bırakıldığı belirtilmiş olduğu; Müsteşarlık Makamı ile yapılan görüşmeler sonucunda afet sahasındaki ağır hasarlı ve harabe durumunda olan binaların yıkılmasına dair talimat yazılmasının uygun görülmüş olduğu ve konu ile ilgili olarak Valiliğine 09.08.1982 gün ve 9256 sayılı yazı yazıldığı; İzmir Valiliğinin kalan binaların durumu hakkında ne işlemin yapılacağına dair yazılarına, Bakanlıkça kendisine konut verilen afetzedelerin afete maruz bölgedeki konutlarına öncelik verilmek üzere 01.04.1983 gününden itibaren yıktırılmasına ilişkin yazı yazılmış olduğu; Bakanlık Katına sunulmak üzere Baş Uzman Hilmi ÖZKÜÇÜK tarafından hazırlanan andıçta, Asansör Mevkiinde yapılan tüm çalışmalar anlatılmış ve sonuç kısmında; afete maruz bölgenin imar planında yeşil sahaya ayrılarak afetin daha büyük boyutlara ulaşmasını engellemek için Valiliğince önceki raporlarda belirtilen önlemlerin (mahalli olanaklarla) alınması ve 14. maddenin uygulanarak binaların yıktırılmasının istendiği; Genel Müdürlüğün İzmir İdare Mahkemesine yazdığı 11.08.1983 gün ve 8446 sayılı yazısında, 2805 sayılı Yasaya, Asansör Semti örneğinde olduğu gibi Bakanlıkça konutu yapılan yerlerin, eski afet bölgelerinde afetzedelerin kendi olanaklarıyla afeti önlemeleri halinde eski afet bölgelerindeki konutlarının yıkılmayacağına ilişkin yönetmeliğe maddeler konduğu ve bu amaçla yönetmelik çalışmalarına başladıktan sonra herhangi bir yanlışlığa meydan verilmemesi için, yönetmelik yayınlanıncaya kadar yıkım işlemlerinin durdurulmasının 08.07.1983 gün ve 7266 sayılı yazıyla Valilikten (İl İmar Müdürlüğü) istendiğinin anlatılmış olduğu belirtilmiş olup; Asansör Semsindeki kaya düşmesi olayının 26.12.1983 günü heyetçe etüd edilmiş olduğu ve gerek heyetçe yapılan etüd ve Bakanlık teknik elemanlarınca daha önce yapılan etütler, gerekse Ege Üniversitesi Teknik elemanlarınca yapılan etüd sonucunda Asansör semsindeki kaya düşmesi olayının önlemlerle bertaraf edilebileceği kanaatine varıldığı; 25.08.1983 gün ve 18146 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan 2805 sayılı Yasanın uygulanması ve izlenmesine ilişkin Yönetmeliğin 29. maddesinde; afete maruz bölgelerin yeniden değerlendirilmesi sonunda yapılacak uygulamalarda uyulacak esasların belirtilmiş olduğu, Asansör Semsinde; konutları kaya düşmesine maruz konutların nakil işlemlerinin gerçekleştirilmiş olduğu, 29. maddenin e şikkına göre; önceki yıllarda afete maruz bölge kabul edilerek Bakanlıkça nakil işlemi gerçekleştirilen yerlerde, yasaya göre yapılan etütler sonucu tanzim edilecek teknik raporlarda (a) bendi dışında kalan afet bölgelerinde gayrimenkul mal sahiplerince tertip ve tedbir alındığı hususunda Bakanlığa başvurulması halinde; konunun Bakanlıkça mahallinde incelenip alınan tertip ve tedbirlerin yeterli olduğu teknik raporla belirlenince "Afete Maruz Bölge" Vafının kısmen veya kaldırılabilir denmekte olduğu, 1) Asansör Semsindeki konutları kaya düşmesi olayına maruz afetzedeler için Bakanlıkça Üçkuyular Semsinde blok inşaat tarzında 80 afet konutu yaptırılarak 46 afetzedenin bu

JK B.A. ÖZ

konutlara yerleştirildiği, 2) bu işlemten sonra yapılan etüdlere kaya düşmesi olayının alınacak tedbirlerle önlenebileceği anlatılmışsa da bir geriye dönüşün söz konusu olması nedeniyle Bakanlıkça herhangi bir işlemin yapılmamış olduğu, 3) heyetçe 2805 sayılı yasa gereği yapılan tarama etüdü sonucunda da olayın tedbirlerle önlenebileceğinin saptanmış olduğu, bu nedenle 2805 sayılı Yasanın uygulanması ve izlenmesine ilişkin Yönetmeliğin 29 uncu maddesinin e şıkkı gereği; gayrimenkul sahiplerine tebligat yapılarak ve belli bir süre verilerek, mahalli olanaklarla tertip ve tedbirlerin alınması sonucunda tertip ve tedbirlerin yeterli olup olmadığının Bakanlık Teknik elemanlarınca saptanması ve bundan sonra Afete Maruz Bölge kararının kısmen veya tamamen kaldırılması hususunda karar verilmesi gerektiği, 4) Bakanlıkça bu işlemlerin dışında yapılacak herhangi bir işlemin olmadığı belirtilmiştir.

Mülga Bayındırlık ve İskan Bakanlığı Mülga Afet İşleri Genel Müdürlüğünce düzenlenen 18.10.1986 tarihli Jeolojik Etüt Raporunda; İzmir İli Merkez İlçesine bağlı Asansör semtinde muhtemel kaya düşmesi tehlikesinin halen devam etmekte olduğu, bu tehlikeye karşı mahallen herhangi bir tedbirin alınmamış olduğunun tespit edildiği, yapılan incelemede; İzmir İli, Merkez İlçesinin Asansör Semtinde muhtemel kaya düşmesi tehlikesinin ortadan kaldırılması için afetzedelerce herhangi bir tedbir alınmadığının tespit edildiği, 2805 sayılı Yasa, 2981 sayılı Yasa ile yürürlükten kaldırıldığından afetzedeler için gerekli işlemlerin halen yürürlükte olan 7269-1051 sayılı Yasanın ilgili maddesi (14 nolu madde) ve Bakanlığın 20.08.1982 gün ve 980 sayılı Genelgesi esaslarına uygun olarak yürütülmesi gerektiği belirtilmiştir.

Mülga Bayındırlık ve İskan Bakanlığı Mülga Afet İşleri Genel Müdürlüğünce, Bakanlık Katına arz edilmek üzere düzenlenen 22.12.1989 tarihli Bilgi Notunda; İzmir-Merkez Asansör Mevkii'ndeki kaya düşmesi olayı ile ilgili olarak 16.05.1950 tarihinde ilk raporun düzenlendiği, raporda; kaya düşmesinden etkilenebilecek alanın sınırları verilerek bu alanda yeni inşaatın yapılmaması ve mevcut evlerin kaldırılması, mümkün değilse düşebilecek duruma gelen kayaların düşürülmesinin önerildiği, daha sonra aynı yer için düzenlenen 08.01.1958-24.10.1960 - 13.06.1967-31.01.1969 ve 02.02.1971 tarihli raporlarda nakil veya önlem alınması şeklinde değişik önerilerde bulunulduğu, ancak bu raporlara göre herhangi bir işlem yapılmamış olduğu, 13.06.1971 tarihli raporda ise, 1969 yılında yapılan ilk keşiflere göre alınacak önlemlere ilişkin bedel ile afete maruz alan içinde kalan gayrimenkullerin değerinin birbirine yakın olduğu, o günkü şartlar altında önlemlerin daha da pahalıya mal olacağı, bu nedenle afet bölgesi olarak sınırlandırılan sahanın yapı için yasak bölge ilan edilerek, bölge içinde kalan tüm konutların nakledilmelerinin önerildiği, mevcut raporlarda belirlenen afet sınırları içinde Valiliğince yapılan hak sahipliği çalışmasında 68 hanede 86 ailenin oturduğu, bunlardan 46 ailenin hak sahibi olduğu, 40 ailenin ise hak sahibi olmadığının saptandığı, afetzedeler için Üçkuyular Semtinde (Esentepe) Blok inşaat tarzında konut yaptırılmış ve hak sahibi olan 46 aileye teslim edildiği, konutların hak sahiplerine tesliminden sonra kaya düşmesine maruz saha için 17.07.1962 tarih ve 6/748 sayılı "Afete Maruz Bölge" Bakanlar Kurulu kararı alınmış olduğu dikkate alınarak, 04.06.1974 tarih ve 9947 sayılı yazı ile Valiliğine 7269 sayılı Yasanın 14'ncü maddesi gereğince gerekli işleminin (yıkım işlemi) yapılmasının istendiği, yıkım işleminin sürdürülmesi ve Belediyesince afete maruz bölge içinde kalan konutların elektrik ve suyunun kesilmesi üzerine bölge sakinlerinin Bakanlığa sözlü ve yazılı başvuruda bulunarak, kaya düşmesinin önlemlerle önlenmesine ilişkin yeniden etüd talebinde bulunmuş oldukları, konu ile ilgili olarak hak sahiplerinin "Koruma Duvarının Yapılması ve Konutların Korunması Halinde, Bakanlıktan Aldıkları Afet Konutlarının Temiz Şekilde İade etmeye hazır olduklarını" belirtmiş olduğu, başvurular üzerine konunun yerinde bir kez daha incelendiği ve 01.09.1981 tarihli rapor düzenlendiği, raporda, Afet bölgesi içinde kalan afetzede hak sahiplerine evlerinin yapılarak teslim edildiği, 7269 sayılı Yasanın 2, 13 ve 14'ncü maddelerin uygulanması sonucu (afetzedelerin eski konutlarının yıkılmaması) mevcut binaların kiraya verdiği, Genel Müdürlükçe yapılan konutların kiraya vererek afet bölgesinde oturduğu, satış yoluyla el değiştirdiği, Afete maruz alanda nakil işleminden sonra herhangi bir önlemin alınmasının Bakanlıkça veya afetzedelerin geri dönüşlerinin sağlanmasının hukuki sorun doğuracağı, alınacak

AK B.A. Ö.S.

önlemlerle sadece falez altındaki 49 binanın korunabileceği, falez üstündeki 19 binanın korunmasının mümkün olmadığı belirtilmiştir, 2805 sayılı Yasa gereği düzenlenen 27.12.1983 tarihli raporda gayrimenkul sahiplerine tebligat yapılarak ve belli bir süre verilerek mahalli olanaklarla tertip ve tedbirlerin alınmasından ve Bakanlığın teknik elemanlarınca yeterli olup olmadığından saptanmasından sonra “Afete Maruz Bölge” kararının kısmen veya tamamen kaldırılması hususunda karar verilmesinin önerildiği, 18.10.1986 tarihli raporda ise, kaya düşmesi tehlikesinin ortadan kaldırılması için afetzedelerce herhangi bir tedbir alınmadığının tespit edildiği, 2805 sayılı Yasanın 2981 sayılı Yasa ile yürürlükten kaldırıldığından 7269 sayılı Yasanın 14. maddesine göre işlem yapılmasının istendiği, sonuç olarak Asansör Mevkiindeki kaya düşmesi olayında nakil işleminin, önlemlerin alınmasından daha ekonomik görülmüş ve afet alanı içinde kalan afetzede hak sahiplerine Esentepe Semtinde Bakanlıkça 46 adet konut yapılarak teslim edildiği, binaların tesliminden sonra 7269 sayılı Yasanın 14. maddesine göre yıkım işlemlerin sürdürülmesi sırasında, Asansör Mevkii sakinlerinin Bakanlığa başvurarak önlemlerin alınması halinde aldıkları konutları teslim edeceklerini beyan etmiş iseler de, Valiliğinden alınan yazıdan afetzedelerin Esentepe’deki yeni konutlarını iade etmek istemediklerinin anlaşıldığı, bu durumda nakil işlemi gerçekleşen Asansör Mevkii’nde önlem alınmasının yasal olarak mümkün olmadığı, 7269 sayılı Yasanın 2. maddesine göre Bakanlar Kurulu Kararı ile kaya düşmesinden etkilenen alan “Afete Maruz Bölge” ilan edildiğinden, gene aynı yasanın 14. maddesine göre bu alan içindeki binaların Valiliğince yıktırılmasının gerektiği belirtilmiştir.

1990 yılında başlayacak olan “Doğal afet Zararlarının Azaltılması Uluslararası 10 Yıllı Milli Planı” çerçevesinde, İzmir İli Merkez İlçesi Asansör Mevkiinde Yapılacak Kaya Şev Stabilite Etüdünün Dokuz Eylül Üniversitesi Mühendislik-Mimarlık Fakültesine yaptırılması için; Mülga Bayındırlık ve İskan Bakanlığı Mülga Afet İşleri Genel Müdürlüğünün 09.03.1990 tarih ve 12383 sayılı Bakanlık Olur’u alınmış olup, Mülga Bayındırlık ve İskan Bakanlığı Mülga Afet İşleri Genel Müdürlüğü ile Dokuz Eylül Üniversitesi Mühendislik-Mimarlık Fakültesi Dekanlığı arasında Mühendislik Hizmetleri Sözleşmesi imzalanmıştır. Dokuz Eylül Üniversitesi Mühendislik-Mimarlık Fakültesince düzenlenen 1991 tarihli “İzmir İli Asansör Mevkisinin Kaya Şev Stabilite Etüdü Final Raporu”nda; Asansör Mevkiindeki andezit eski taş ocağında şevin stabilitesini etkileyen en önemli faktörlerin süreksizlikler, ayrışma durumu ve sızıntı, atık sular olduğu, eski taş ocağında kaya düşmesi kama ve düzlemsel kaymalara sebep olabilecek yapılar bulunmakta olduğu, taş ocağının şevinin büyük bir kısmının kritik denge halinde olup, kaymayı önleyici gerekli tedbirler yakın bir zamanda alınmaz ise bu taş ocağında, yakın bir zaman içerisinde büyük boyutlu kaymalar meydana gelmesinin beklendiği, eski taş ocağında alınacak stabiliteyi artırıcı tedbirler ve kaya kitlesini iyileştirici yöntemlerin kayacak blokların harekete geçmeden yerinde tutulmaları prensibine dayalı olması gerektiği, taş ocağında 1. derecede kayma olasılığı olan alanların öncelikle müdahaleyi gerektirdiği, taş ocağında kritik denge halinde bulunan kaya bloklarının bir kısmının kontrollü bir şekilde kazı yapılarak temizlenmesinin kaya şevlerinin duyarlılığı açısından gerekmekte olduğu, temizleme işlemi esnasında kazıların dikkatli ve düzenli bir şekilde yapılmasının çevreye olan hasarı en aza indireyeceği, taş ocağında temizleme işlemi tamamlandıktan sonra şev stabilitesi açısından gerekli görülen alanlarda tel kafes, çelik hasır, lokal ve sistematik blonlama, püskürtme beton, istinad duvarı gibi yöntemlerle duraylılığın artırılması gerektiği, uzun dönemde duraylılığın temini için, yukarıda bahsedilen yöntemlerle taş ocağında kalıcı duraylılığın mümkün kılınabilmesi için, kesin olarak atık suların kontrol altında drene edilmeleri gerektiği, ancak bu şekilde yapılan yukarıdaki yöntemlerle taş ocağı şevinin duraylılığının temin edilmiş olacağı, taş ocağında alınacak önlemlerin etkin olabilmeleri için bu çalışma sırasında hazırlanmış bulunan haritaların kullanımının önerilmiş olduğu, taş ocağında şev stabilitesini arttırmak için alınacak tedbirlerin bu konuda uzman elemanların denetiminde yapılması gerektiği, taş ocağında şevi iyileştirme ve stabilitesini artırma çalışmalarının gerekli şekilde yapıldığı takdirde şev kayması açısından tehlikeli bir durumun ortada kalmayacağı, Asansör’deki jeolojik açıdan sakıncalı alanda taş ocağında oluşacak kaya düşmesi ve kaymalarına

OK B.A. ÖZ

karşın herhangi bir tedbir alınmayıp taş ocağı kendi halinde kaymaya bırakıldığı takdirde, taş ocağında meydana gelecek olan kaymaların, kısa dönemde ocağın afete maruz sahadaki binaları etkileyip hasara uğratarken, uzun dönemde de şevin üst kısmındaki binaların durumlarını tehlikeli hale sokacağı, bu durumda, taş ocağının şevinin stabilitesini arttırmanın hem ocağın önündeki ve hem de üst tarafındaki binaların korunması açısından yararlı olacağı, taş ocağında şev stabilitesini arttırıcı önlemlerin etkinliğini kontrol etmek ve şevlerde meydana gelebilecek herhangi bir ön görülmeyen olayı izlemek için taş ocağı şevinin düzenli bir şekilde monitor edilmesi gerektiği, taş ocağında stabilize çalışmaları sırasında, ana kayada gözlenen bazı yapıların da korunmasının jeolojik açıdan yararlı olacağı, taş ocağı şevinin stabilitesini arttırmaya yönelik olarak alınacak önlemlerin etkinliğini daha da arttırmak için yüzey ve yeraltı sularının iyi bir şekilde drenajını sağlayacak yapıların şev stabilizasyon çalışmasına dahil edilmesi gerektiği, ayrıca şehir su şebekesinden olan su kaçaklarının minimuma indirgenmesi gerektiği belirtilmiştir.

Mülga İzmir Bayındırlık ve İskan Müdürlüğünce düzenlenen 23.12.1992 tarihli Jeolojik Raporda; İzmir İlçesi, Konak İlçesi, 2. Karataş Mevkii Asansör Semtindeki muhtemel kaya düşmesinin incelendiği, incelenen alanın kaya düşme tehlikesi açısından muhtemel tehlike arz etmekte olduğu, bölgenin 1. derecede deprem kuşağında bulunması ve 06.11.1992 günü 5,5 şiddetinde meydana gelen deprem ile 13.11.1992 günü yağın şiddetli yağışların da etkisiyle ayrıca oluşmuş karasulukların da tesiri ile muhtemel tehlike altında bulunduğu tespit edilen 305. Sokak No:110, No:109 ve No:93'deki konutlar ile tarihi asansör binasının girişte ve sağ bölümdeki güvenlik binasının 7269-1051 sayılı Afet Yasasının 13. maddesi gereği can ve mal güvenliği açısından boşaltılması, Büyükşehir Belediyesince de düşmeye yüz tutmuş (askıda olan) kayaların yerinde izalesi (gerekli tedbirler almak şartı ile) izalesi mümkün olmayan bölümlerinde ise ayrılmış kısımlara yüksek dozlu beton enjekte edilmesi, daha önce Dokuz Eylül Üniversitesince hazırlanarak Bakanlıkça uygun görülen ve bir adedi Konak Belediye Başkanlığına gönderilen rapora uyularak ileriye dönük istinat duvarı yapılmasının uygun olacağı kanaatine varıldığı belirtilmiştir.

Mülga İzmir Bayındırlık ve İskan Müdürlüğünce düzenlenen 09.01.1995 tarihli Hasar İnceleme Raporunda; Asansör Semti 305. Sokaktaki İsak MOSECI'ye ait 113 No'lu ve iki katlı konutun 07.01.1995 günü kaya düşmesi sonucu ağır hasar gördüğü, bu sebeple tehlike arz eden bu konutun yıktırılarak tehlikenin giderilmesi hususlarında can ve mal güvenliği açısından 7269-1051 sayılı Kanununun 13. ve 14. maddesine istinaden gereğinin yapılmasının Belediyesine bildirilmesi gerektiği belirtilmiştir.

Mülga İzmir Bayındırlık ve İskan Müdürlüğünce düzenlenen 10.01.1995 tarihli Hasar İnceleme Raporunda; Konak İlçesi, 2. Karataş Mevkii, Asansör Semtindeki muhtemel kaya düşmesinin incelenmesinde alanın Bakanlar Kurulunun 17.07.1962 tarih ve 6/748 sayılı kararı ile Afete Maruz Bölge ilan edilen saha içinde kaldığı, 07.01.1995 tarihinde yağın şiddetli yağışlar sonucu ana kitleden kopan parçaların 305. Sokak 113 No'lu yığma binada oturulmayacak derecede hasara sebep olduğu, diğer rapora ekli krokide gösterilen ve afet bölgesi içinde kalan binalarda da muhtemel afetin mevcut olduğunun tespit edildiği, can ve mal güvenliği açısından 7269-1051 sayılı Kanununun 13. ve 14. maddeleri uyarınca rapora ekli liste ve krokide belirtilen konutlarda ikamet edenlerin acilen tahliye ettirilmeleri ve bu konutların yıktırılması ile afet bölgesi kararı gereği burada yeni yapılaşmaya kesinlikle müsaade edilmemesi, daha önce 9 Eylül Üniversitesince hazırlanarak Bakanlıkça uygun görülen 1991 tarihli Rapora uyulması, ayrıca afet bölgesi alanına afet bölgesi tabelalarının konulması, konutların yıktırılacağı bölgede yayaların dolaşmaması için yeterli önlemlerin alınması gerektiği belirtilmiştir.

Mülga İzmir Bayındırlık ve İskan Müdürlüğünce düzenlenen 03.02.1995 tarihli Teknik Raporda; Dokuz Eylül Üniversitesi Mimarlık Mühendislik Fakültesi Jeoloji Mühendisliği Bölümünün 1991 yılında sunduğu "İzmir İli Asansör Mevkiisinin Kaya Şev Stabilite Etüdü" raporunun incelendiği, raporda tesbit edilen olayların aynen varit olduğunun heyetçe görüldüğü, raporun "önlemler, sonuç ve öneriler bölümündeki" tesbitlerine ve çözüm önerilerine aynen katılmakta oldukları, yerinde

JK B.T ÖK

yapılan incelemelerinde düşey-yatay çatlakların ve düşey-yatay kama şeklindeki çatlakların tehlikeli boyutlarda olduğunun görüldüğü, yine münferit kaya parçalarının heran düşmesi ve tehlike meydana getirmesi durumunun mevcut olduğu, şevin alt eteğinde kütle halinde kaymalardan ötürü yer yer kama halinde şevlerin oluştuğunun görülmüş olduğu, bunun da münferit kaya düşmelerinin yanında zaman zaman büyük kütle kopmalarıyla şev kaymalarının olduğunu göstermekte olduğu, şev aynasında yer yer su sızıntılarının var olduğu, bunun da şevin genel stabilitesinin bozulmasını ve bozulan stabilitenin hızlanmasını arttırıcı etken olduğu, gerek tarihi asansör binası gerekse şev üst platformu üzerindeki kafeterya, restoran gibi sosyal tesis yapılarının olası bir kütle kopması ve kayma olayında tehlikeyle karşı karşıya bulunmakta olduğu, 305 No'lu Sokağın gerek şev tarafındaki binalarla aynı sokağın deniz tarafındaki çok katlı apartmanların münferit kaya düşmelerinin tehtidi altında bulunmakta olduğu, şöyle ki; düşen bir orta ölçekli kayanın, düştüğü alt platformdan sekmesi suretiyle tampon bölgeyi ve 305 No'lu Sokağı da geçerek adı geçen bina ve çok katlı apartmanlara çarpmasının, can ve mal kaybına uğratması olasılığının olduğu, bütün bu incelemeleri ve tesbitleri neticesinde mevcut şevin genel stabilitesinin korunması için acilen "Genel bir tatbikat projesi" yapılmasına ve yerine uygulanmasına ihtiyaç olduğu, Dokuz Eylül Üniversitesi Jeoloji Mühendisliği Bölümü tarafından 1991 yılında verilen rapordaki tesbitler, veriler ve öneriler göz önüne alınarak uzman kuruluş veya bu konuda uzman firmalara acilen tatbikat projeleri yaptırılarak yerine uygulatılması görüşünde oldukları, kısmen istinat duvarı yapılması veya sadece düşecek ve düşen kayaların ıslahı cihetine yönelik üretilen ve üretilecek kısmi projelerin kesin çözüm olmayacağı kanatında olunduğu, Dokuz Eylül Üniversitesi Jeoloji Mühendisliği Bölümü Raporunda da belirtildiği gibi uzman kuruluşlarca veya uzman firmalarca kayaların ıslahı ve şevin stabilitesini kuvvetlendirici kompozit tatbikat projelerinin yapılmasına veya yaptırılmasına ihtiyaç olduğu, kompozit projenin üretimi neticesinde şevin stabilitesi temin edildiğinde en alt platformda, tampon bölgesi olarak gösterilen alanın yeşil alan olarak kazanılmasının mümkün görülmekte olduğu belirtilmektedir.

Konak İlçesi, Asansör Mevkiinde meydana gelen kaya düşmesi olayı nedeniyle 17.07.1962 tarih ve 6/748 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile ilan edilen Afete Maruz Bölgede, 11.01.1995 tarihinde yerinde yapılan tespitte can kaybına neden verilmemek üzere, kaya düşmesi muhtemel evlerden Valilik Olur'unda liste halinde belirtilen evlerin (305. Sokak, Kapı No: 85-87-89-101-99-97-105-111-113-109-123) öncelikle yıkılması hususunda 12.01.1995 tarih ve 464 sayılı Valilik Olur'u alınmıştır.

3. AFET DURUMU:

Yapı ve ikamet için yasaklanmış afete maruz bölge sınırları içinde kalan konutların bir kısmının yıkıldığı, bir kısmının yıkılmadığı ve yıkılmayan konutların da bir kısmında ikamet edildiği tespit edilmiştir.

Mülga İmar ve İskan Bakanlığı Mülga Planlama ve İmar Genel Müdürlüğü Şehircilik Dairesi Başkanlığınca düzenlenen 24.10.1960 tarihli Jeolojik Rapora istinaden 17.07.1962 tarih ve 6/748 sayılı Bakanlar Kurulu kararı ile kabul edilen ve yine Mülga İmar ve İskan Bakanlığı Mülga Planlama ve İmar Genel Müdürlüğü Şehircilik Dairesi Başkanlığınca düzenlenen 05.11.1962 tarihli Jeolojik Rapora istinaden 08.05.1963 tarih, 6/1732 sayılı Bakanlar Kurulu kararı ile kabul edilen ve kroki halinde olan Afete Maruz Bölge sınırının koordinatlandırılarak sayısallaştırılması yapılan Afete Maruz Bölge Haritası Ek-1'de verilmiştir.

4. SONUÇ VE ÖNERİLER:

İzmir İli, Konak İlçesi (eski Merkez Kazası), Turgut Reis Mahallesi (eski Asansör Mevkii) ile ilgili yapılan bu çalışma ile; Mülga İmar ve İskan Bakanlığı Mülga Planlama ve İmar Genel Müdürlüğü Şehircilik Dairesi Başkanlığınca düzenlenen 24.10.1960 tarihli Jeolojik Rapora istinaden 17.07.1962 tarih ve 6/748 sayılı Bakanlar Kurulu kararı ile kabul edilen ve yine Mülga İmar ve İskan Bakanlığı Mülga Planlama ve İmar Genel Müdürlüğü Şehircilik Dairesi

AK S.A ÖZ

Başkanlığınca düzenlenen 05.11.1962 tarihli Jeolojik Raporu istinaden 08.05.1963 tarih, 6/1732 sayılı Bakanlar Kurulu kararı ile kabul edilen ve kroki halinde olan Afete Maruz Bölge sınırı koordinatlandırılarak sayısallaştırılmıştır.

Yapılan bu çalışma sayısallaştırma çalışması olup, Bakanlar Kurulunun 17.07.1962 tarih ve 6/748 sayılı ve yine 08.05.1963 tarih, 6/1732 sayılı Afete Maruz Bölge Kararlarının alındığı tarihten sonra alanda yapılan konutlar için herhangi bir hak sahipliği çalışması yapılmayacaktır.

İzmir İli, Konak İlçesi (eski Merkez Kazası), Turgut Reis Mahallesine (eski Asansör Mevkii) ait,

- 1) 17.07.1962 tarih ve 6/748 sayılı **Bakanlar Kurulu kararnamesi ile kabul edilen Afete Maruz Bölge Kararının Kararname kapsamından çıkarılması;**
- 2) 08.05.1963 tarih, 6/1732 sayılı **Bakanlar Kurulu kararnamesi ile kabul edilen Afete Maruz Bölge Kararının Kararname kapsamından çıkarılması;**
- 3) Ek-1’de sınırları belirtilen Afete Maruz Bölge için yeniden Cumhurbaşkanı Kararı alınması” gerekmektedir.

17.. /03/2021

Sezgin KAZAZ
İnşaat Müh.

Planlama ve Risk Azaltma
Şube Müdürlüğü

17.. /03/2021

Ali Bora ATALAY
Jeo. Müh.

Planlama ve Risk Azaltma
Şube Müdürlüğü

17.. /03/2021

Özlem ERDOĞDU
Jeofizik Müh.

Planlama ve Risk Azaltma
Şube Müdürlüğü

T.C. İZMİR VALİLİĞİ İL AFET ve ACİL DURUM MÜDÜRLÜĞÜ			
	ADI SOYADI - UNVANI	TARİH	İMZA
İNCELEME ve TASVİP	Sezgin KAZAZ Planlama ve Risk Azaltma Şube Müdürü V.	17.. /03/2021	
TASDİK OLUNUR 17.. /03/2021 Kartal MUHCF İL Afet ve Acil Durum Müdürü			

EKLER:

Ek-1) Afete Maruz Bölge Haritası

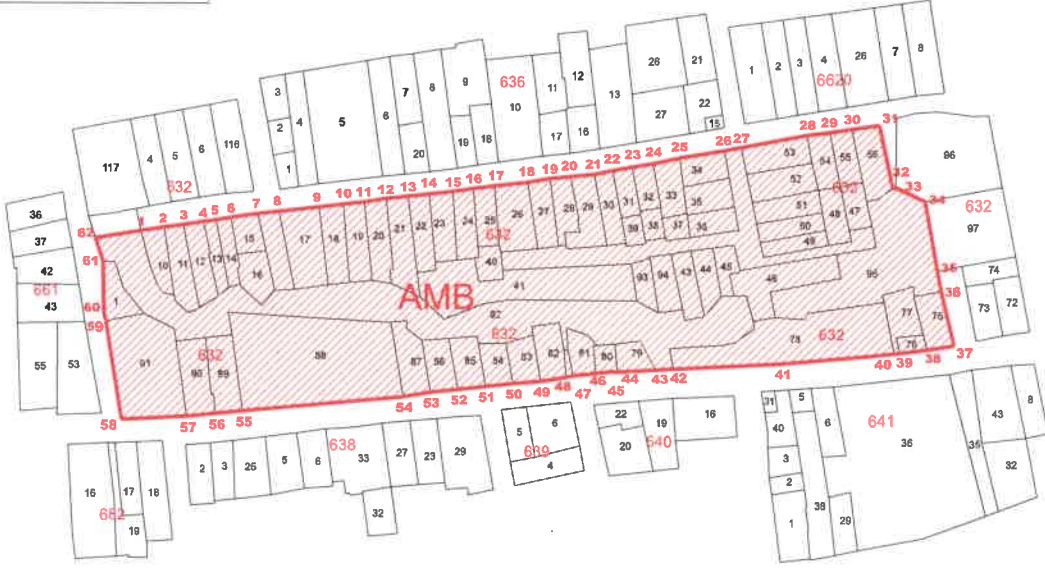
T.C.
İZMİR VALİLİĞİ
İL AFET VE ACİL DURUM MÜDÜRLÜĞÜ

AFETE MARUZ BÖLGE HARİTASI

İL	İZMİR
İLÇESİ	KONAK
MAHALLESİ	TURGUT REİS
AFET TÜRÜ	KAYA DÜŞMESİ
1/1000 LİK PAFTA NO	111

N

(ÖLÇESİZ)

KONAK İLÇESİ TURGUTREİS MAHALLESİ
AFETE MARUZ BÖLGE KOORDİNAT LİSTESİ
ED50-UTM 3.Derece-27 Dilim No

Nokta No	Y	X	Nokta No	Y	X
1	510138.788	4253077.717	53	510217.014	4253034.165
2	510145.088	4253078.721	54	510208.565	4253032.841
3	510150.267	4253078.364	55	510166.328	4253029.055
4	510155.847	4253080.288	56	510158.988	4253028.330
5	510159.258	4253080.730	57	510151.099	4253027.565
6	510163.816	4253081.412	58	510193.500	4253026.645
7	510170.615	4253082.447	59	510129.283	4253053.232
8	510176.345	4253083.050	60	510128.722	4253055.701
9	510187.154	4253084.207	61	510123.524	4253069.481
10	510193.623	4253085.061	62	510126.508	4253075.770
11	510199.223	4253085.804			
12	510205.172	4253086.548			
13	510211.032	4253087.171			
14	510216.711	4253087.795			
15	510223.211	4253088.449			
16	510228.790	4253089.252			
17	510234.610	4253089.956			
18	510243.619	4253090.901			
19	510249.619	4253091.925			
20	510255.219	4253092.448			
21	510261.648	4253093.062			
22	510266.627	4253094.065			
23	510271.876	4253095.038			
24	510277.546	4253095.922			
25	510284.835	4253097.458			
26	510297.023	4253099.454			
27	510301.573	4253100.306			
28	510319.521	4253103.617			
29	510325.630	4253104.411			
30	510331.429	4253105.245			
31	510338.999	4253106.339			
32	510342.438	4253088.201			
33	510343.189	4253089.382			
34	510351.101	4253088.527			
35	510354.353	4253088.769			
36	510355.446	4253061.130			
37	510358.625	4253046.472			
38	510351.436	4253045.407			
39	510344.256	4253044.533			
40	510342.617	4253044.362			
41	510312.119	4253041.703			
42	510283.000	4253040.336			
43	510278.180	4253040.053			
44	510267.850	4253038.586			
45	510266.280	4253038.625			
46	510262.061	4253039.273			
47	510265.771	4253038.499			
48	510254.001	4253038.088			
49	510247.032	4253037.044			
50	510239.502	4253036.469			
51	510232.093	4253035.665			
52	510224.534	4253034.940			

Not: Bu harita; 24.10.1960 tarihli Jeolojik Raporu göre alınan 17.07.1962 tarih ve 6/748 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile kabul edilen Afete Maruz Bölge ve 05.11.1962 tarihli Jeolojik Raporu göre alınan 08.05.1963 tarih ve 6/1732 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile kabul edilen Afete Maruz Bölge haritasının, koordinat alınarak sayısallaştırılmış haliidir.

Not : 17 / 03 / 2021 tarihli Jeolojik Etüt Raporunun ekidir.

LEJANT

 AFETE MARUZ BÖLGE

Adı Soyadı: Ömer IŞIK

Ali Bora ATALAY

Sezgin KAZAZ

Unvanı: Harita Mühendisi

Jeoloji Mühendisi

Şube Müdürü

İmza

